

เรื่อง ไบเงิน ไบทอง ไบนาก

รายละเอียด

ไบทอง มีชื่อสามัญว่า Gold leaves (บ้างก็เรียกว่า ไบรอยทอง ทองลงยา ทองนพคุณ) ส่วน ไบเงิน มีชื่อสามัญว่า Caricature plant (บ้างเรียกว่า ทองคำขาว) มีชื่อวิทยาศาสตร์เหมือนกันว่า *Graptophyllum pictum* (L.) Griff.

ไบนาก มีชื่อสามัญว่า P. Kewense มีชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Pseuderanthemum atropurpureum* "Tricolor" และมีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า **นากนอก** เป็นต้น โดยทั้งสามชนิดนั้นจัดอยู่ในวงศ์เดียวกันคือวงศ์เหงือกปลาหมอ (ACANTHACEAE)

ลักษณะของไบเงิน ไบทอง ไบนาก

ต้นไบเงิน มีถิ่นที่อยู่ในประเทศนิวกินี^[2] ส่วนต้นไบนาก มีถิ่นกำเนิดในเขตมรสุมในเมืองร้อน^[3] ไบเงิน ไบทอง และไบนากเป็นพรรณไม้ชนิดเดียวกัน โดยจัดเป็นไม้พุ่มขนาดกลาง มีความสูงของต้นประมาณ 1-2 เมตร เปลือกลำต้นเรียบ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการปักชำ เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยและระบาย

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

น้ำได้ดี โดยจัดเป็นพรรณไม้กลางแจ้งที่ชอบอยู่ในที่ร่มรำไร มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ต้องการแสงแดดเป็นบางเวลา^{[1],[2]} และทั้งใบเงิน ใบทอง และใบนาก ต่างก็มีสรรพคุณทางยาเช่นเดียวกัน

ใบเงิน ใบทอง ใบนาก ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามเป็นคู่ ๆ สลับกันตามลำต้น ลักษณะของใบเป็นรูปรี ปลายใบแหลม โคนใบแหลม ส่วนขอบใบเป็นคลื่น ใบมีขนาดกว้างประมาณ 4-6 เซนติเมตรและยาวประมาณ 8-12 เซนติเมตร ใบเป็นลายมีหลายสีและจะเรียกตามลักษณะที่ต่าง เช่น **ใบเงิน** แผ่นใบเป็นสีเขียว ที่กลางใบจะมีต่างสีขาวหรือสีเหลืองอ่อนจาง ๆ แทรกอยู่

ใบทอง แผ่นใบเป็นสีเขียวหรือสีเหลืองอ่อน ๆ มีสีเหลืองเข้มแทรกตามขอบใบ

ใบนาก แผ่นใบเป็นสีเขียวแกมน้ำตาลหรือสีเขียวอมม่วง และมีรอยต่างเป็นสีขาวและสีม่วงที่ไม่เป็นระเบียบ ส่วนขอบใบเป็นสีชมพูเข้ม

ดอกใบเงิน , ดอกใบทอง , ดอกใบนาก ออกดอกเป็นช่อกระจุก โดยจะออกที่ปลายยอด ดอกย่อยเป็นสีม่วงแดงหรือสีแดงเข้ม โคนกลีบดอกเป็นหลอดรูปกรวย ยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นปาก 2 ปาก แยกเป็นปากบนและปากล่าง ปากล่างห้อยหัวลงมี 3 กลีบ ส่วนปากบนจะงอนขึ้นด้านบน ด้านในกลีบดอกมีขนอ่อนเต็มไปหมด ส่วนด้านบนนอกเกลี้ยง ดอกมีเกสรเพศผู้ 2 ก้านอยู่ข้างเกสรเพศเมีย และจะผลิตดอกในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน (ภาพแรกดอกใบเงิน ภาพสองดอกใบทอง และภาพสามดอกใบนาก)

ผลใบเงินใบทอง ผลเป็นฝัก ลักษณะเป็นรูปทรงรี ปลายฝักเป็นติ่งแหลม เมื่อฝักแห้งจะแตกออกได้ และไม่ค่อยติดฝัก

สรรพคุณของใบเงิน ใบทอง ใบนาก

1. เกสรช่วยแก้อาการอ่อนเพลีย (เกสร)^[1]ทุกส่วนของลำต้นใช้รักษาอาการริดโรย อ่อนกำลัง (ทุกส่วนของลำต้น)
2. ใบมีรสจืดเย็น เป็นยาลดไข้ แก้อาการร้อนในกระหายน้ำ แก้ไข้พิษร้อน ถอนไข้พิษ แก้ไข้กำเดา ไข้หวัดน้อย ไข้หวัดใหญ่ ช่วยดับพิษปอดพิการ ล้อมดับดับพิษ (ช่วยป้องกันการทำลายของตับจากสารพิษและความร้อน) แก้กาฬดับ (ใบ) เกสรมีรสเย็นหวาน
เล็กน้อย เป็นยาแก้ไข้ร้อน (เกสร)
3. ทุกส่วนของลำต้นใช้ปรุงเป็นยารักษาอาการไข้ และยังใช้เข้ายารักษาไข้สำหรับเด็กในกรณีที่เป็นไข้หอม (ทุกส่วนของลำต้น)
4. น้ำคั้นจากใบใช้หยอดหูรักษาอาการปวดหู ขับแมลงเข้าหู หยอดหูแก้คัน (น้ำคั้นจากใบ)
5. ใบนำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้อาการปวดท้อง (ใบ)
6. น้ำคั้นจากใบใช้ปรุงเป็นยาต้มรักษาอาการท้องผูก (น้ำคั้นจากใบ)
7. ใบมีสรรพคุณแก้บิดมูกเลือด ขับพยาธิ (ใบ)^[4]ช่วยแก้ขัดเบา มูกเลือด พิษเบื่อเมา และพยาธิ (ทุกส่วนของ

ลำดับ)

8. ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ (นำคั้นจากใบ)
9. ดอกมีรสฝืดเล็กน้อย ใช้ชงดื่มเป็นยาขับประจำเดือนของสตรี (ดอก)
10. ใบนำมาตำแล้วเอามาใช้เป็นยาทารักษาอาการปวดบวม รักษาฝี และใช้ห้ามเลือดได้ โดยเฉพาะเมื่อถูกเงี่ยงปลาตำ (ใบ)
11. นำคั้นจากใบใช้รักษาโรคผิวหนัง แก้ผื่นคันได้ (นำคั้นจากใบ)
13. ทุกส่วนของลำต้นใช้ทำเป็นยาเขียวกระทุ้งพิษ (ทุกส่วนของลำต้น)

ประโยชน์ของใบเงิน ใบทอง ใบนาค

1. คนไทยนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป เนื่องจากสีสนของใบมีความโดดเด่นและสวยงาม
2. ในด้านความเชื่อ คนไทยโบราณเชื่อว่าหากบ้านใดปลูกต้นใบเงินใบทองไว้ประจำบ้านจะช่วยทำให้มีเงินมีทอง เสริมความมั่งคั่ง ไม่ทำให้ขัดสน เนื่องจากเป็นไม้มงคลนาม และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย ควรปลูกต้นใบเงินใบทองไว้ทางทิศตะวันตก

ออกหรือทิศใต้ และควรปลูกในวันอังคาร เพราะเชื่อว่าต้นไม้ที่มีใบสวยงามมีเสน่ห์ดึงดูดใจนั้น ควรปลูกในวันอังคาร เพราะจะยิ่งทำให้เจริญงอกงามและเสริมความเป็นสิริมงคลให้กับครอบครัว ถ้าจะให้เป็นมงคลมากยิ่งขึ้น ไปอีกก็ให้ปลูกต้นใบเงิน ต้นใบทอง

และต้นใบนาค ไว้บริเวณเดียวกันหรือใกล้เคียงกันก็จะยิ่งดีนัก นอกจากนี้ใบเงิน ใบทอง ใบนาค ยังจัดอยู่ในสิ่งที่ดีว่าเป็นมงคล ๘ ประการอีกด้วย หรือเรียกสั้น ๆ ว่า มงคล ๘ (ประกอบไปด้วย ใบเงิน ใบทอง ใบนาค ใบมะตูม ใบพรหมจรรย์ ผิวมะกรูด ผัก

มปอย และหญ้าแพรก)

3. คนไทยโบราณจะนำใบเงิน ใบทอง และใบนาคมาใช้ประกอบพิธีสำคัญทางศาสนาหลายพิธี เพราะเชื่อว่าเป็นไม้มงคลที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เช่น การทำน้ำพุทธมนต์ งานขึ้นบ้านใหม่ พิธีลงเสาเอกเพื่อสร้างบ้าน งานแต่งงาน เป็นต้น

คำสำคัญ : ใบเงิน ใบทอง ใบนาค

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-06-04

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1657&code_db=610010&code_type=01